

Predicting quality of marital life based on couples commitment, and empathy in married students of Islamic Azad University, Qom Branch

Fatemeh Alimohammadi¹, Ahmad Aghajani²

1-MA, Department of Psychology, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran (Corresponding Author).

E-mail: Fatemeh.alimohammadii@gmail.com

2- Assistant Professor, Department of Psychology, Taleghani Branch, Farhangian University, Qom, Iran.

Received: 03/07/2021

Accepted: 11/09/2021

Abstract

Introduction: Quality of life includes important characteristics, one of which is the quality of marital life.

Aim: The present research aimed to predict quality of marital life based on couples commitment, and empathy.

Method: This is a descriptive- correlation study. The statistical population consisted of all married students of Islamic Azad University of Qom Branch in the academic year 2019-2020. In the form of a correlation research project, 160 students were selected as the research sample using multistage cluster sampling method. They completed Marital Quality Scale of Basbi et al (1995), Adams & Jones Marital Commitment Scale (1997) and Empathy Scale of Ghorbani et al (2010). Obtained data were analyzed using multiple regression analysis in SPSS-23 software.

Results: The results demonstrated that the quality of marital life is predictable based on the commitment of the couple ($t=2.870$, $B=0.218$, $P<0.005$) and there is a positive and significant correlation between these two variables. The quality of marital life is predictable based on the empathy of couples ($t=3.849$, $B=0.292$, $P<0.001$) and there is a positive and significant correlation between these two variables

Conclusion: The general conclusion was that the quality of marital life can be predicted based on the commitment and empathy of them. Therefore it is suggested that Couple- therapists should consider these variables and design appropriate programs, based on them, to improve the quality of life of couples.

Keywords: Quality of marital life, Commitment, Empathy, Married couples

---

How to cite this article: Alimohammadi F, Aghajani A. Predicting quality of marital life based on couples commitment, and empathy in married students of Islamic Azad University, Qom Branch. Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry. 2021; 8 (4): 135-145 .URL: <http://shenakht.muk.ac.ir/article-1-1182-en.pdf>

Copyright © 2018 the Author (s). Published by Kurdistan University of Medical Sciences. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Non Commercial License 4.0 (CCBY-NC), where it is permissible to download, share, remix, transform, and buildup the work provided it is properly cited. The work cannot be used commercially without permission from the journal.

پیش‌بینی کیفیت زندگی زناشویی براساس تعهد و همدلی زوجین در دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم

فاطمه علی محمدی^۱، احمد آقاجانی^۲

۱. کارشناسی ارشد، گروه روانشناسی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران (مؤلف مسئول). ایمیل: Fatemeh.alimohammadi@gmail.com

۲. استادیار، گروه روانشناسی، پردیس آیت الله طالقانی، دانشگاه فرهنگیان، قم، ایران.

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۶/۲۰

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۴/۱۲

چکیده

مقدمه: کیفیت زندگی در برگیرنده‌ی شاخصه‌های مهمی است که یکی از آن‌ها کیفیت زندگی زناشویی است.

هدف: هدف از پژوهش حاضر پیش‌بینی کیفیت زندگی زناشویی براساس تعهد و همدلی زوجین بود.

روش: پژوهش حاضر از نوع مطالعات توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ تشکیل دادند که در قالب طرح پژوهش همبستگی، تعداد ۱۶۰ نفر به عنوان نمونه پژوهش با روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای از بین آنان انتخاب شدند و مقیاس کیفیت زناشویی باسبی و همکاران (۱۹۹۵)، مقیاس تعهد زناشویی آدامز و جونز (۱۹۹۷)، و مقیاس همدلی قربانی و همکاران (۱۳۸۹) را تکمیل نمودند. داده‌های بدست آمده براساس تحلیل رگرسیون چندگانه و با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۳ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که، کیفیت زندگی زناشویی براساس تعهد زوجین قابل پیش‌بینی است ($t=2/870$) و ($P<0/005$ و $\beta=0/218$) و همبستگی مثبت و معناداری بین این دو متغیر وجود دارد. همچنین می‌توان گفت که کیفیت زندگی زناشویی براساس همدلی زوجین قابل پیش‌بینی است ($t=3/849$ و $P<0/001$ و $\beta=0/292$) و همبستگی مثبت و معناداری بین این دو متغیر وجود دارد.

نتیجه‌گیری: نتیجه‌گیری کلی حاکی از آن بود که کیفیت زندگی زناشویی براساس تعهد و همدلی زوجین قابل پیش‌بینی است. بنابراین توصیه می‌شود که زوج درمانگران به متغیرهای مذکور توجه کرده و براساس آن‌ها برنامه‌هایی برای بهبود کیفیت زندگی زوجین طراحی کنند.

کلیدواژه‌ها: کیفیت زندگی زناشویی، تعهد، همدلی، زوجین متأهل

مقدمه

کیفیت زندگی زناشویی^۱ مفهومی است که از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد و بیشترین تحقیقات در حیطه روابط زناشویی بر روی آن انجام شده است (کاستر^۲، ۲۰۰۸؛ به نقل از رجبی، فارسی، امان الهی و خجسته مهر، ۱۳۹۷). لارنس^۳ کیفیت زناشویی را احساسات کلی همسران از شادمانی و رضایت آن‌ها از زندگی مشترک تعریف کرده است (لارنس، باری، بروک، بوند و لنگر^۴، ۲۰۱۱). به عبارت دیگر، کیفیت زناشویی یک مفهوم چند بعدی است که شامل تجارب مثبت مانند احساس دوست داشتن، مراقبت و رضایت در رابطه می‌باشد (راجرز و آما^۵، ۲۰۰۷؛ به نقل از رجبی و همکاران، ۱۳۹۷). ازدواج با کیفیت شامل ارکان مهمی مانند تعهد^۶، جاذبه^۷ و تفاهم^۸ است که در این بین تعهد زناشویی قوی‌ترین و پایدارترین عامل پیش‌بینی کننده کیفیت و ثبات زناشویی است (موسکو^۹، ۲۰۰۹). تعهد زناشویی حدی است که در آن افراد دیدگاه بلند مدتی روی ازدواجشان دارند، برای رابطه‌شان فداکاری می‌کنند. برای حفظ، تقویت و همبستگی اتحادشان گام بر می‌دارند و حتی هنگامی که ازدواجشان ثمربخش نیست، با همسرشان می‌مانند (زارعی و حسینقلی، ۱۳۹۲). به عبارتی تعهد زناشویی یک عامل محافظتی در برابر شکست رابطه زناشویی و پایدارترین عامل پیش‌بینی کننده کیفیت و ثبات رابطه زناشویی است (آمان، عباس، للا و شای^{۱۰}، ۲۰۲۱). جانسون^{۱۱} الگوی

جامعی را ارائه کرده که در آن تعهد زناشویی را به صورت سه نوع مستقل: تعهد شخصی^{۱۲}، تعهد اخلاقی^{۱۳} و تعهد ساختاری^{۱۴} مطرح نموده است (استانلی، روهادز و وایتون^{۱۵}، ۲۰۱۰). بسیاری از الگوهای نظری تعهد بر این عقیده‌اند که تعهد زناشویی بر احساس تعهد شخصی و وفاداری اخلاقی به ازدواج و رابطه زناشویی مبتنی بوده و ازدواج، نهاد مقدسی است (هو، ژیانگ و وان^{۱۶}، ۲۰۱۹). تعهد ساختاری که سومین بعد تعهد زناشویی است، در بسیاری از الگوهای نظری با عنوان جنبه اجبارآور تعهد زناشویی با اسامی گوناگون مطرح شده است که عبارتند از: تعهد اجباری، نیروهای مانع شونده، فشار بیرونی، احساس به دام افتادگی و تعهد ساختاری. تعهد ساختاری در ازدواج به موانع و محدودیت‌های موجود در ترک رابطه زناشویی و احساس اجبار به تداوم آن رابطه اشاره دارد (هو، ژیانگ و وان، ۲۰۱۹).

همچنین رضایت زناشویی می‌تواند در زوج‌هایی که میزان صمیمیت بالاتری دارند، بیشتر باشد. یا به عبارتی، زوج‌هایی که صمیمیت بالاتری دارند، ممکن است قابلیت بیشتری در مواجهه با مشکلات و تغییرات مربوط به رابطه خود، داشته باشند و در نتیجه رضایت زناشویی بالاتری را تجربه کنند (برکوس و دنهام^{۱۷}، ۲۰۱۷). استرنبرگ^{۱۸} (۲۰۰۰) نیز صمیمیت را یکی از اضلاع مثلث عشق و عنصر هیجانی رابطه می‌داند که گرمی، ارتباط محبت آمیز، ابراز علاقه به سلامتی طرف مقابل و میل به پاسخ متقابل همسر را شامل می‌شود. شهوت یا

¹- Quality of marital life

²- Custer

³- Lawrence

⁴- Lawrence, Barry, Brock, Bunde, & Langer

⁵- Rogers & Amato

⁶- Commitment

⁷- Marital Attractions

⁸- Understanding

⁹- Mosko J

¹⁰- Aman J, Abbas J, Lela U, & Shi G

¹¹- Johnson

¹²- Personal commitment

¹³- Moral commitment

¹⁴- Structural commitment

¹⁵- Stanley SM, Rhoades GK, & Whitton SW

¹⁶- Hou Y, Jiang F, & Wang X

¹⁷- Berkos KM & Denham J

¹⁸- Sternberg

اگر چه به شکل مجزا مطالعات متعددی ارتباط بین مولفه‌هایی مانند تعهد، صمیمیت و همدلی را با کیفیت زندگی زناشویی نشان داده‌اند اما این مطالعات معمولاً پراکنده بوده و به شکل یکپارچه مشخص نیست که چه میزان از کیفیت زندگی زناشویی توسط این مولفه‌ها قابل پیش‌بینی است. بر همین اساس در پژوهش حاضر با یک نگاه جامع نگرانه به نقش پیش‌بینی کننده آن‌ها در تبیین کیفیت زندگی زناشویی پرداخته می‌شود. یکی دیگر از جنبه‌های ضروری پرداختن به این پژوهش این است که اکثر مطالعات قبلی بر زوجین متاهل دارای مشکلات زناشویی در کلینیک‌های زوج درمانی متمرکز شده‌اند اما در پژوهش حاضر جامعه زوجین متاهل دانشجو مورد بررسی قرار گرفته‌اند تا تصویر بهتری از کیفیت زندگی زناشویی دانشجویان متاهل داشته باشیم. از سوی دیگر با توجه به این که کیفیت زندگی زناشویی یا دیگر روابط صمیمانه، تأثیر فراوانی بر روی سلامتی جسمی و روانی هر فرد می‌گذارد، هر ساله تعداد زیادی از محققان به دنبال شناسایی ابعاد و نتایج کیفیت زناشویی هستند (هسه براک^۷، ۲۰۰۲) لذا در مجموع پژوهش حاضر در صدد پاسخگویی به این سؤال است که آیا کیفیت زندگی زناشویی زوجین متاهل دانشجو براساس تعهد و همدلی زوجین قابل پیش‌بینی است؟

روش

روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ به تعداد ۲۰۰۰ نفر تشکیل دادند. برای تعیین حجم

میل^۱ ضلع دیگر این مثلث و عنصر برانگیختگی جسمانی و روانی آن است که تمایل به فعالیت جنسی و عشقبازی را در بر می‌گیرد و تعهد^۲ ضلع سوم مثلث عشق و عنصر شناختی آن است که باعث می‌شود زوج‌ها به این نتیجه برسند که عاشق یکدیگر هستند و این عشق را حفظ کنند (لورا برک؛ ترجمه سید محمدی، ۱۳۹۸).

همدلی^۳ به موازات دیگر عناصر ارتباط- مانند نقش، و سیستم ارزشی زوجین- به عنوان بخش بنیادی ساختار رابطه زناشویی در نظر گرفته می‌شود. نظریه‌های مختلف همدلی را به عنوان مفهومی که هر دو جنبه‌ی شناختی و عاطفی را در بردارد فرض کرده‌اند. در دیدگاه دیویس^۴ (۱۹۸۳) همدلی، یک سازه‌ی تک بعدی تعریف نمی‌شود (شناختی یا هیجانی)، بلکه مجموعه‌ای از سازه‌ها را تشکیل می‌دهد که در عین متفاوت بودن، همگی به نحوی با حساسیت نسبت به دیگری، در ارتباط می‌باشند. لانگ^۵ (۲۰۱۳) بیان می‌کند همدلی به حفظ و ارتقاء ارتباط صمیمی و رضایت بخش بین زوجین در طول زمان کمک می‌کند؛ از سوی دیگر، عدم همدلی باعث می‌شود که همسر احساس کند که درک نشده، بی‌اهمیت و مورد غفلت شریک خود واقع شده است، که این امر بر چگونگی روابط و سطح رضایت زناشویی آن‌ها تأثیر سوء می‌گذارد. لوسکو، لافانتاین، کارون، فلتش و برونسون^۶ (۲۰۱۴) بیان می‌کنند که سطح بالایی از همدلی بین زوجین به طور چشمگیری پیش‌بینی کننده‌ی بهبود مهارت‌های سازگاری و مقابله‌ای و در نتیجه افزایش رضایت در روابط آن‌ها است.

¹- Passion

²- Commitment

³- Empathy

⁴- Davis

⁵- Long

⁶- Levesque, Lafontaine, Caron Flesch, & Bjornson

⁷- Hassebrauck

نمونه از طریق فرمول کرامر به ازای هر سطح متغیر پیش‌بینی کننده، تعداد ۲۰ الی ۴۰ نفر نمونه انتخاب شدند. با توجه به اینکه در این پژوهش مقیاس تعهد دارای ۳ سطح، مقیاس صمیمیت دارای ۱ سطح و مقیاس همدلی دارای ۳ سطح است که در مجموع ۷ سطح را تشکیل می‌دهند. بدین ترتیب با احتساب ۲۰ نفر برای هر سطح تعداد نمونه ۱۴۰ نفر بدست آمد که با بیش برآورد تعداد نمونه مناسب ۱۶۰ نفر بود. روش اجرا بدین صورت بود که پس از انجام هماهنگی‌های لازم با آموزش دانشگاه و پس از اخذ مجوزهای لازم لیست کلیه دانشجویان متاهل دانشگاه به تفکیک دانشکده و کلاس کدگذاری شد و براساس این لیست نمونه‌گیری تصادفی به روش چند مرحله‌ای اجرا شد، به این ترتیب که ابتدا فهرست دانشکده‌های دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم تهیه شده و سپس به طور تصادفی از میان کل دانشکده‌ها، ۴ دانشکده، سپس از هر دانشکده ۵ کلاس و از هر کلاس ۸ نفر و در نهایت تعداد ۱۶۰ دانشجو به طور تصادفی انتخاب شدند. در تمامی مراحل اجرای پژوهش معیارهای اخلاق پژوهش از جمله اخذ رضایت آگاهانه شرکت‌کنندگان و محرمانگی اطلاعات آن‌ها همسو با بیانیه هلسینکی رعایت شد. اطلاعات بدست آمده با استفاده از روش تحلیل رگرسیون چندگانه و با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۳ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ابزار

مقیاس کیفیت زناشویی باسبی و همکاران^۱ (RDAS): این پرسشنامه توسط باسبی، کران، لارسن و کریستنسن^۲

(۱۹۹۵) ساخته شده است که به منظور سنجش میزان کیفیت روابط زناشویی بکار می‌رود. این پرسشنامه از ۱۴ گویه و ۳ خرده مقیاس توافق (۶ سوال)، رضایت (۵ سوال) و انسجام (۳ سوال) تشکیل شده است که در مجموع نمره کیفیت زناشویی را نشان می‌دهند و نمرات بالا نشان دهنده کیفیت زناشویی بالاتر است. فرم اصلی این مقیاس ۳۲ سوال دارد که توسط اسپینر و براساس نظریه لیوایز و اسپینر در مورد کیفیت زناشویی ساخته شده است (به نقل از هولیست، کودی و میلر^۳، ۲۰۰۵). نمره گذاری پرسشنامه بصورت طیف لیکرت ۶ درجه‌ای (همیشه اختلاف داریم=۰ و توافق دائم داریم=۵) می‌باشد. پایایی پرسشنامه به شیوه آلفای کرونباخ در مطالعه هولیست، کودی و میلر (۲۰۰۵) برای سه خرده مقیاس توافق، رضایت، انسجام به ترتیب از ۰/۷۹، ۰/۸۰ و ۰/۹۰ گزارش شده است. در پژوهش یوسفی (۱۳۹۰)، ضرایب پایایی همسانی درونی از جمله ضرایب آلفای کرونباخ و تصحیف پرسشنامه کیفیت زناشویی در کل نمونه برای ۱۴ ماده و سه عامل در کل پرسشنامه استخراج شده، به ترتیب (با مقدار ۰/۹۲ و ۰/۸۹) رضایت بخش بودند و حاکی از همگونی و همسانی ماده‌های پرسشنامه هستند.

مقیاس تعهد زناشویی آدامز و جونز^۴ (MCQ): این مقیاس به وسیله آدامز و جونز (۱۹۹۷) تهیه و تدوین شده است و سه بعد تعهد زناشویی را اندازه‌گیری می‌کند که شامل تعهد شخصی: تعهد نسبت به همسر که مبتنی بر جذابیت همسر است. تعهد اخلاقی: تعهد نسبت به ازدواج که مبتنی بر تقدس و حرمت رابطه زناشویی است و تعهد ساختاری: تعهد نسبت به همسر و ازدواج که مبتنی بر احساس اجبار و تداوم ازدواج یا ترس از پیامدهای طلاق

^۳- Hollist CodyS, & Miller Richard B

^۴- Marital Commitment Questionnaire

^۱- Revised Dyadic Adjustment Scale

^۲- Busby DM, Crane DR, Larson JH, & Christensen C

شخصی. پایایی پرسشنامه همدلی در پژوهش دیویس (۱۹۸۳) با آلفای کرونباخ بالای ۰/۷۰ بدست آمده است. همچنین روایی پرسشنامه از طریق تحلیل عوامل مطلوب بوده است. طی پژوهشی که قربانی و همکاران در سال ۲۰۱۰ انجام دادند روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه را بسیار مطلوب ارزیابی نموده و پایایی پرسشنامه را به شیوه ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳ محاسبه و گزارش نموده‌اند. در پژوهش آن‌ها ضریب آلفای کرونباخ نمره‌های کلی برای آزمون همدلی ۰/۶۹ به دست آمد.

یافته‌ها

بیشتر پاسخ دهندگان برابر با ۸۶ نفر (۵۳/۷۶ درصد) بیشتر از ۲۵-۱۹ سن داشتند و کمترین میزان مربوط به سن بیشتر از ۳۵ سال بود که ۲۱ نفر (۱۳/۱۲ درصد) را شامل می‌شد و افراد سنین ۲۶-۳۵ سال نیز ۵۳ نفر بودند که (۳۳/۱۲ درصد) از پاسخ دهندگان را تشکیل دادند. همچنین در مورد جنسیت نیز می‌توان گفت که بیشتر پاسخ دهندگان برابر با ۹۵ نفر (۵۹/۳۸ درصد) را زنان متاهل و ۶۵ نفر (۴۰/۶۲ درصد) را مردان متاهل تشکیل دادند. در جدول ۱ شاخص‌های توصیفی متغیرهای کیفیت زناشویی، تعهد زناشویی و همدلی گزارش می‌شود.

است. این پرسشنامه دارای سه مولفه تعهد به همسر (شخصی): سوالات ۱ تا ۱۰، تعهد به ازدواج (اخلاقی): ۱۱ تا ۲۲، و احساس تعهد (ساختاری): ۲۳ تا ۴۴ است. در این پرسشنامه بالاترین نمره‌ای که فرد می‌تواند اخذ نماید برابر ۲۲۰ و پایین‌ترین نمره ۴۴ می‌باشد. اخذ نمره نزدیک به ۲۲۰ نشان دهنده تعهد بالا و اخذ نمره نزدیک به ۴۴ نشان دهنده سطح تعهد پایین می‌باشد. آدامز و جونز در ۶ پژوهش گوناگون برای رسیدن به پایایی و روایی پرسشنامه آن را در مورد ۴۱۷ نفر متاهل، ۳۴۷ نفر مجرد و ۴۶ نفر مطلقه اجرا کردند. در این مطالعات همبستگی هر پرسش با نمره کل پرسشنامه بالا و معنادار بود. پایایی کل پرسشنامه ۰/۸۲ گزارش شد. در پژوهش زارعی و حسینقلی (۱۳۹۲) نیز ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۰ به دست آمد. در اعتباریابی آزمون توسط (شاه سیاه، بهرامی و محبی، ۱۳۸۸) روایی محتوایی توسط اساتید دانشگاه اصفهان تایید و آلفای کرونباخ ۰/۸۵ به دست آمد.

مقیاس همدلی (ES): مقیاس همدلی براساس پرسشنامه همدلی دیویس (۱۹۸۳)، توسط قربانی و همکاران (۲۰۱۰) در ایران نیز مورد بررسی قرار گرفت. این مقیاس شامل ۲۱ ماده است و پاسخ دهندگان می‌بایست در طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (کاملاً مخالف=۱، تا کاملاً موافق=۵) به آن پاسخ دهند. این مقیاس دارای سه زیر مقیاس است که عبارتند از: دغدغه همدلانه، دیدگاه گرایی و آشفستگی

جدول ۱ شاخص‌های توصیفی متغیرهای کیفیت زناشویی، تعهد زناشویی و همدلی

میانگین	انحراف معیار	مولفه‌ها
۳۳/۸۸	۶/۳۳۶	کیفیت زناشویی
۱۳۳/۱۸	۹/۰۰۱	تعهد
۳۰/۱۵	۴/۴۸۹	تعهد شخصی
۳۶/۴۱	۵/۱۵۶	تعهد اخلاقی
۶۶/۶۱	۶/۲۱۳	تعهد ساختاری

همدلی	
۶۲/۷۶	۷/۰۷۹
۲۱/۰۵	۳/۷۲۲
۲۰/۹۹	۳/۹۱۶
۲۰/۷۱	۳/۷۵۳

خرده مقیاس‌های آن و نرمال بودن آن‌ها از آزمون‌های نرمالیتی استفاده شد. در جدول ۲ نتایج آزمون بهنجاری متغیرهای کیفیت زناشویی، تعهد زناشویی و همدلی گزارش شده است.

همان‌گونه که اطلاعات جدول ۱ نشان می‌دهد میانگین مولفه‌های کیفیت زناشویی، تعهد و همدلی به ترتیب برابر با (۳۳/۸۸)، (۱۳۳/۱۸)، (۶۲/۷۶) و انحراف معیار آن‌ها به ترتیب برابر با (۶/۳۳۶)، (۹/۰۰۱)، (۷/۰۷۹) می‌باشد. جهت بررسی دقیق‌تر شکل توزیع نمره‌های متغیرها و

جدول ۲ نتایج آزمون بهنجاری متغیرهای کیفیت زناشویی، تعهد زناشویی و همدلی

مولفه‌ها	کولموگروف-اسمیرنوف	سطح معنی‌داری
کیفیت زناشویی	۰/۹۲۴	۰/۳۶۰
تعهد	۰/۶۷۰	۰/۷۶۰
تعهد شخصی	۰/۸۳۶	۰/۴۸۶
تعهد اخلاقی	۰/۷۸۹	۰/۵۶۱
تعهد ساختاری	۰/۸۷۹	۰/۴۲۲
همدلی	۰/۷۱۵	۰/۶۸۶
دغدغه همدلانه	۰/۹۳۰	۰/۳۵۲
دیدگاه‌گیری	۱/۰۳۶	۰/۲۳۴
آشناختگی شخصی	۰/۹۳۱	۰/۳۵۱

برقرار است. در جدول ۳ خلاصه‌ی آزمون همبستگی پیرسون بین کیفیت زناشویی، تعهد و همدلی زوجین گزارش شده است.

جدول ۲ نتایج آزمون بهنجاری متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد توزیع نمره‌های متغیرهای پژوهش بهنجار بوده و پیش فرض اصلی جهت انجام آزمون‌های پارامتریک

جدول ۳ خلاصه‌ی آزمون همبستگی پیرسون بین کیفیت زناشویی، تعهد و همدلی زوجین

مولفه‌ها	کیفیت زناشویی	تعهد	صمیمیت	همدلی
کیفیت زناشویی	۱	۰/۲۹۵**	۰/۰۲۰	۰/۳۴۹**
تعهد		۱	۰/۰۷۷	۰/۲۶۴**
همدلی				۱

** معنی‌داری در سطح ۰/۰۱ * معنی‌داری در سطح ۰/۰۵

براساس مشاهدات جدول ۳ می‌توان بیان کرد که متغیرهای تعهد و همدلی با متغیر کیفیت زناشویی رابطه‌ی معنی‌دار در سطح ۰/۰۱ دارند، برای انجام آزمون رگرسیون مقدار همبستگی بایستی بین ۰/۲۰۰ تا ۰/۸۰۰ باشد از آنجایی که مقدار این همبستگی‌ها ۰/۲۹۵،

۰/۳۴۹ است، بنابراین می‌توان آزمون رگرسیون را انجام داد. در جدول ۴ نتایج جدول خلاصه ضرایب رگرسیون مربوط به کیفیت زناشویی، تعهد و همدلی گزارش شده است.

جدول ۴ خلاصه ضرایب رگرسیون مربوط به کیفیت زناشویی، تعهد و همدلی

مؤلفه‌ها	B	خطای انحراف استاندارد	β	t	سطح معنی‌داری	تولرانس	VIF	دوربین- واتسون
کیفیت زناشویی	-۳/۰۱۶	۷/۸۹۵		-۰/۳۸۲	۰/۷۰۳			۱/۶۴۷
تعهد	۰/۱۵۴	۰/۰۵۴	۰/۲۱۸	۲/۸۷۰	۰/۰۰۵	۰/۹۲۵	۱/۰۸۱	
همدلی	۰/۲۶۱	۰/۰۶۸	۰/۲۹۲	۳/۸۴۹	۰/۰۰۱	۰/۹۳۰	۱/۰۷۵	

با توجه به آماره دوربین واتسون که برابر ۱/۶۴۷ است و در فاصله مجاز ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، فرض عدم وجود همبستگی بین خطاها رد نمی‌شود، یعنی خطاها دارای همبستگی نیستند و می‌توان از رگرسیون استفاده کرد. مقادیر تولرانس در ستون مربوط در جدول ۴ نشان داد که هیچ یک از تولرانس‌ها نزدیک به صفر نیستند و در نتیجه مشکلی در تحلیل رگرسیون ایجاد نمی‌گردد. مقادیر مربوط به عامل تورم تولرانس واریانس نشان می‌دهد که هیچکدام از شاخص‌ها بسیار بزرگتر از ۲ نیستند و نزدیک به آن می‌باشند در نتیجه مشکلی در استفاده از رگرسیون خطی وجود ندارد. همچنین مقدار R^2 بدست آمده (۰/۱۶۶) بدین معنی است که ۱۶/۶ درصد از واریانس متغیر کیفیت زناشویی توسط متغیرهای تعهد و همدلی زناشویی تبیین می‌شود. مقدار R مشاهده شده (۰/۴۰۸) نیز نشان دهنده آن است که مدل رگرسیون خطی حاضر می‌تواند برای پیش‌بینی استفاده شود. علاوه بر این، نسبت F محاسبه شده ۱۰/۳۷۰ در سطح اطمینان حداقل ۹۹ درصد معنادار است. بنابراین، می‌توان نتیجه

گرفت که بین کیفیت زناشویی با تعهد و همدلی زناشویی همبستگی معنادار وجود دارد. در نتیجه، شواهد برای پذیرش فرضیه اصلی پژوهش کافی است. با این حال، با مراجعه به آماره t و سطوح معناداری می‌توان قضاوت کرد که متغیر تعهد ($t=۲/۸۷۰$ و $P<۰/۰۰۵$ و $\beta=۰/۲۱۸$)، با متغیر همدلی ($t=۳/۸۴۹$ و $P<۰/۰۰۱$ و $\beta=۰/۲۹۲$)، با متغیر کیفیت زناشویی همبستگی مثبت معنادار دارند. در نتیجه می‌توان مطرح کرد که متغیر کیفیت زندگی زناشویی براساس تعهد و همدلی زوجین قابل پیش‌بینی است.

بحث

هدف از پژوهش حاضر پیش‌بینی کیفیت زندگی زناشویی براساس تعهد و همدلی زوجین در دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم بود، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که کیفیت زندگی زناشویی زوجین متأهل دانشجوی براساس تعهد و همدلی قابل پیش‌بینی است. این یافته‌ها در خصوص ارتباط بین تعهد و

کیفیت و سازگاری کلی زناشویی با یافته‌های بشارت و رفیع زاده (۱۳۹۵) و مشاک (۱۳۸۸) همسو است. همچنین همسو با هو^۱ (۲۰۱۹) می‌توان گفت که تعهد زناشویی و رضایت زناشویی رابطه نزدیکی با یکدیگر دارند. نتایج پژوهش گیورتز و همکاران (۲۰۱۵) نشان دهنده‌ی تأثیر مستقیم تعهد زناشویی بر رضایت زناشویی زن و شوهران بود. لیوسک مک کری (۲۰۱۵) نیز رابطه معنادار بین تعهد زناشویی و رضایت زناشویی را در پژوهش خود نشان داد که با یافته‌های پژوهش حاضر همسو است.

در تبیین این یافته همسو با دین و اسپانیر^۲ (۱۹۷۶) و آمان و همکاران (۲۰۲۱) می‌توان گفت که تعهد باعث تغییر یک ارتباط به صورت ارتباطی متقابل می‌گردد و همچنین باعث ثبات زناشویی می‌شود. در واقع رابطه‌هایی با تعهد بالا، انعطاف‌پذیری بیشتری نیز دارند و عملاً زوجین زمانی می‌توانند از دگرگونی‌ها و آزمایش‌ها به دور باشند و در کنار یکدیگر احساس امنیت بیشتری داشته باشند. همچنین مطابق با دیدگاه پک^۳ (۱۹۳۶) می‌توان گفت که عشق اصیل مستلزم تعهد و به کارگیری خرد است. وقتی رشد روحی کسی برای فرد اهمیت دارد، می‌داند که عدم تعهد نسبت به او مضر و آسیب‌زننده خواهد بود و برای اثبات علاقه موثر خود باید به او متعهد باقی بماند (پک، ۱۹۳۶؛ ترجمه ادهمی، ۱۳۹۲). تعهد هم جزء جدایی‌ناپذیر هر رابطه دوستدار است. همچنین لازمه حفظ روابط زناشویی تعهد، حساسیت، سخاوت، ملاحظه، صمیمیت، وفاداری، مسئولیت، اعتماد و اطمینان می‌باشد (پک؛ ترجمه قراچه داغی، ۱۳۹۱).

از سوی دیگر نتایج این پژوهش نشان داد که همدلی زوجین با کیفیت زناشویی همبستگی مثبت و معنادار دارند در نتیجه می‌توان مطرح کرد که متغیر کیفیت زندگی زناشویی براساس همدلی زوجین قابل پیش‌بینی است.

همسو با این نتیجه باروس و همکاران (۲۰۱۹) نشان دادند که در زمینه روابط عاشقانه، همدلی به عنوان توانایی افراد در درک فعال احساسات شرکای خود و کمک به آن‌ها در پیش‌بینی و جلوگیری از درگیری‌های احتمالی مفید است. نهایتاً اینکه نتایج پژوهش کیم و همکاران (۲۰۱۳) حاکی از آن بود که از طریق برنامه تقویت همدلی، همسران می‌توانند خودآگاهی و سازگاری عاطفی را ایجاد کنند.

در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که افرادی که در این ابعاد از همدلی بالایی برخوردارند، هنگامی که فردی در اطراف آن‌ها دچار مشکل می‌شود، پاسخ عاطفی و هیجانی نشان می‌دهند و در تعاقب آن در صدد رفع آن مشکل بر می‌آیند. فردی که همدل است در قبال زندگی و احساسات اطرافیان خود نوع دوستی و همیاری نشان می‌دهد (بلاک^۴، ۲۰۰۰). بنابراین به نظر می‌رسد که همسرانی که همدلی نسبت به شریک زندگی خود دارند در صدد رفع مشکلات زناشویی هستند به بهبود کیفیت زندگی زناشویی خود کمک می‌کنند. همچنین به بیان لانگ^۵ (۲۰۱۳) همدلی به حفظ و ارتقاء ارتباط صمیمی و رضایت بخش بین زوجین در طول زمان کمک می‌کند؛ از سوی دیگر، عدم همدلی باعث می‌شود که همسر احساس کند که درک نشده، بی‌اهمیت و مورد غفلت شریک خود واقع شده است، که این امر بر چگونگی

^۴- Bellack

^۵- Long

^۱- Hou, Yubo

^۲- Dean, & Spanier

^۳- Beck

پژوهش حاضر موضوعیت داشت همسو با بیانیه هلسینکی رعایت شده است.

References

- Adams JM, Jones WH. (1999). Handbook of interpersonal commitment and relationship stability. New York: Kluwer Academic/Plenum; 3-33.
- Aman J, Abbas J, Lela U, Shi G. (2021). Religious Affiliation, Daily Spirituals, and Private Religious Factors Promote Marital Commitment Among Married Couples: Does Religiosity Help People Amid the COVID-19 Crisis?. *Frontiers in psychology*, 12, 657400. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.657400>.
- Barros RSN, Soares AB, Hernandez JAE. (2019). Social skills, empathy, love, and satisfaction in the family life cycle. *Estudos de Psicologia (Campinas)*, 36, e180032.
- Belack M. (2000). The WPQ emotional intelligence report. USA. The test Agency.
- Berkos KM, Denham J. (2017). Intimacy, Marital Satisfaction, and Third Party Imagined Interactions. *Imagination, Cognition and Personality*, 36(3), 312-330.
- Besharat MA, Rafiezadeh B. (2016). Prediction of sexual satisfaction and marital adjustment levels according to job variables, commitment, intimacy, and sexual knowledge and attitude. 3 (1): 31-46. (In Persian)
- Busby DM, Crane DR, Larson JH, Christensen C. (1995). A revision of the Dyadic Adjustment Scale for use with distressed and nondistressed couples: Construct Hierarchy and multidimensional scale. *Journal of Marital and family therapy*, 21, 289- 308.
- Davis MH. (1983). Measuring individual differences in empathy: evidence for a multidimensional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44, 1,113-12.
- Dean DG, Spanier GB. (1976). Commitment: Anoverlooked variable in marital adjustment. *SociologiForc* 179; 7: 113-8.

روابط و سطح رضایت زناشویی آن‌ها تأثیر سوء می‌گذارد. بنابراین همدلی بالا باعث می‌شود که شریک زندگی احساس کند که دارای ارزش بوده و مورد توجه همسرش می‌باشد و زمینه ساز بهبود مهارت‌های سازگاری در زوجین و در نهایت افزایش عشق و محبت می‌شود و متعاقباً کیفیت زندگی زناشویی را بهبود می‌بخشد.

نتیجه‌گیری

در مجموع براساس یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان نتیجه گرفت که کیفیت زندگی زناشویی براساس مولفه‌های تعهد و همدلی قابل پیش‌بینی است و لذا به مشاوران و درمانگران کار با خانواده و زوجین توصیه می‌شود به نقش پر اهمیت این مولفه‌ها توجه داشته باشند و در کار با زوجین متاهل بر ارتقای این مولفه‌ها تمرکز کنند. از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به این نکته اشاره کرد که به دلیل مقطعی بودن پژوهش امکان داشتن یک تصویر بلند مدت از نقش این مولفه‌ها در پیش‌بینی کیفیت زندگی زناشویی ممکن نیست و بر این اساس انجام مطالعات طولی در این زمینه به پژوهشگران آتی توصیه می‌شود.

سپاسگزاری

نویسندگان مطالعه حاضر مراتب سپاس و قدردانی را از تمامی آزمودنی‌هایی که در تکمیل پرسشنامه‌ها همکاری لازم را داشتند به عمل می‌آورند. لازم به ذکر است که این پژوهش برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد نویسنده مسئول است که در تاریخ ۱۳۹۹/۰۴/۳۱ (کد پایان نامه: ۱۵۴۲۹۰۳۸۵۵۲۲۷۴۱۳۹۹۱۶۲۲۷۵۶۰۴) در دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم ارائه شده است. همچنین تمامی معیارهای رعایت اخلاق در پژوهش که در

- Ellis BJ. (2004). Timing of pubertal maturation in girls: an integrated life history approach. *Psychological Bulletin*, 130, 920e958.
- Ghorbani NPJ, Hamzavy F, Bart L. (2010). Self-Knowledge and Narcissism in Iranians: Relationships with Empathy and Self-Esteem. *Current Psychology*, 29. (In Persian)
- Givertz M, Segrin C, Woszidlo A. (2015). Direct and Indirect Effects of Commitment on Interdependence and Satisfaction in Married Couples, *Journal of Family Psychology* © 2015 American Psychological Association.
- Hassebrauck M, Fehr B. (2002). Dimensions of relationship quality. *PersRelatsh* 2002; 9(3): 253-70.
- Hollist Cody S, Miller Richard B. (2005). Perceptions of attachment style and marital quality in midlife marriage. *Family Relations*, 54, 46-58.
- Hou Y, Jiang F, Wang X. (2019). Marital commitment, communication and marital satisfaction: An analysis based on actor-partner interdependence model. *International journal of psychology: Journal international de psychologies*, 54(3), 369-376.
- Kim SY, Kang HW, Chung YC, Park S. (2013). Empirical application of empathy enhancing program based on movement conc.
- Lawrence E, Barry RA, Brock RL, Bunde M, Langer A, Ro E, et al. (2011). The Relationship Quality Interview: Evidence of reliability, convergent and divergent validity, and incremental utility. *Psychol Assess*; 23(1): 44-63.
- Levesque C, Lafontaine MF, Caron A, Flesch JL, Bjornson S. (2014). Dyadic empathy, dyadic coping and relationship satisfaction: A dyadic model. *Europe's Journal of Psychology*, 10(1), 118-134.
- Long ECJ. (2013). Maintaining a stable marriage: Perspective taking as a predictor of a propensity to divorce. *Journal of Divorce and Remarriage*, 21, 121-138.
- Moshak R. (2010). The relationship between love styles (intimacy, pleasure and commitment) with marital satisfaction of married students. *Scientific Research Quarterly of Woman and Culture*, 1(2), 83-97. (In Persian)
- Mosko J. (2009). Commitment and attachment dimensions. [Doctor Thesis]. In partial fulfillment of the requirements of Philosophy. Indiana: Purdue University; 2009.
- Patrick S, Sell JN, Giordano FG, Follerud TR. (2007). Intimacy, differentiation and personality variables as predictors of marital satisfaction. *The Family Journal*; 15; 359-367.
- Rajabi G, Kaveh-Farsani Z, Amanelahi A, Khojasteh-Mehr R. (2018). Identifying the Components of Marital Relationship: A Qualitative Study. *J Qual Res Health Sci* 7(2): 172-87. (In Persian)
- Shahsiah M, Bahrami F, Mohebbi S. (2009). On the relationship between sexual satisfaction and marital commitment among couples in Shahreza City, Central part of Iran, *Journal of Fundamentals of Mental Health*, 11(43), 233. magiran.com/p694197. (In Persian)
- Shields EP. (2001). The effect of religiosity and marital Commitment on marital satisfaction and stability, Unpublished doctoral dissertation: Brigham Young University.
- Stanley SM, Rhoades GK, Whitton SW. (2010). Commitment: Functions, Formation, and the Securing of Romantic Attachment. *Journal of family theory & review*, 2(4), 243-257.
- Yousefi N. (2012). Psychometric Properties of the Revised Dyadic Adjustment Scales (RDAS), *Research in Clinical Psychology and Counseling*, 1(2), 183. (In Persian)
- Zarei S, Hosseingholi F. (2014). The Prediction of Marital Commitment based on Self-Conscious Affects (Shame and Guilt) and Self-Differentiation among Married University Students. *Family Counseling and Psychotherapy*, 4(1), 113-135. (In Persian)